

PATVIRTINTA
Šiaulių „Saulės“ pradinės mokyklos
direktoriaus 2024 m. gruodžio 23 d.
įsakymu (1.3.E)V-

ŠIAULIŲ „SAULĖS“ PRADINĖS MOKYKLOS MOKINIŲ/UGDYTINIŲ POZITYVAUS ELGESIO UŽTIKRINIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokinių/ugdytinių pozityvaus elgesio užtikrinimo tvarkos aprašas (toliau vadinama – Aprašas) reglamentuoja pozityvaus elgesio skatinimo principus, lygius, formas, priemones ir metodus.
2. Aprašo tikslas – apibrėžti mokinių/ugdytinių pozityvaus elgesio skatinimo modelį, kuriant pozityvią mokymosi aplinką, skatinant tinkamą mokinių/ugdytinių elgesį, padedant mokiniams/ugdytiniams, turintiems elgesio sunkumų, įsitraukti į ugdymo(si) procesą ir patirti sėkmę.
3. Pozityvaus elgesio skatinimo modelis pagrįstas šiais principais:
 - 3.1. BENDRUOMENIŠKUMO. Svarbu atpažinti ir skatinti visų bendruomenės narių (mokinių, pedagogų, įstaigos darbuotojų) pozityvų elgesį.
 - 3.2. INDIVIDUALIZAVIMO. Sprendimai, susiję su mokinio pozityvaus elgesio skatinimu, priimami atsižvelgiant į jo amžių, brandą, psichines ir fizines savybes, poreikius ir kitas svarbias aplinkybes.
 - 3.3. PRIORITETIŠKUMO. Siekiant tinkamo mokinių elgesio svarbu teikti prioritetą pozityvioms elgesio skatinimo strategijoms. Naudojant pozityvias elgesio skatinimo strategijas mokinių elgesio pokyčius galima konstruoti veiksmingiau nei taikant drausminamąsias priemones.
 - 3.4. SISTEMIŠKUMO IR MODELIAVIMO. Pedagogų pozityvaus elgesio raiška skatina dažnesnes mokinių tinkamo elgesio apraiškas.
4. Pozityvus elgesys – laukiamas veiksmas, kuris atitinka socialinį, kultūrinį, situacinį ir fizinę aplinką, kurioje jis vyksta, kontekstą. Tai elgesys, kuris kuria gerą atmosferą, padeda palaikyti sveikus, draugiškus, saugius santykius.

II. POZITYVAUS ELGESIO SKATINIMO MODELIS

5. Siekiant pozityvaus mokinių/ugdytinių elgesio skatinimo rekomenduojama vadovautis trimis lygmenimis (1 priedas):
 - 5.1. *Individualiu lygmeniu*. Individualaus lygmens tikslas yra kurti pozityvaus elgesio skatinimo sistemą, teikiamą individualiai mokiniui/ugdytiniui, kuris patiria elgesio ar emocijų sunkumų/iššūkių ugdymo(si) procese;
 - 5.2. *Klasės/grupės lygmeniu*. Klasės lygmens tikslas yra įgyvendinti pozityvaus elgesio skatinimo sistemą klasės/ grupės kontekste. Ji skirta grupinio pozityvaus elgesio, bendradarbiavimo, pagalbos vienas kitam, abipuse pagarba grįstų santykių kūrimui, įgalinant ir motyvuojant visą klasės/grupės bendruomenę veikti kartu siekiant pozityvaus elgesio;

5.3. *Mokyklos lygmeniu.* Mokyklos lygmens tikslas yra kurti bendrą mokyklos bendruomenės pozityvaus elgesio skatinimo politiką per mokyklos viziją ir vertybes, kurios formuoja pozityvų bendruomenės narių elgesį. Šiame lygmenyje kuriama bendra mokyklos bendruomenės pozityvaus elgesio skatinimo (už tinkamą elgesį, mokyklos vertybių puoselėjimą, individualią pažangą) sistema (kaip dažnai bus apdovanojama, kokioje aplinkoje, koku lygiu – individualiu, klasės, mokyklos), kuri mažina netinkamo elgesio apraiškas ir kuria saugią, pagarba grįstą mokymosi aplinką visiems ugdymo proceso dalyviams.

6. Mokytojas kuria pozityvius santykius su mokiniais/ugdytiniais ir taip prisideda prie pozityvaus elgesio mokymo ir skatinimo modelio įgyvendinimo mokykloje:

6.1. Mokytojas, pastebėjęs mokinio/ugdytinio elgesio sunkumus, jį stabdo naudodamas pozityvias drausminimo priemones (2 priedas);

6.2. Mokytojas kalbasi su mokiniu/ugdytiniu. Pokalbio metu aiškinasi susirūpinimą keliančio elgesio priežastis, tariasi dėl problemos sprendimo. Numato skatinimo priemones ir (ar) nusiramino būdus;

6.3. Mokytojas konsultuojasi su mokyklos švietimo pagalbos specialistu(-ais) dėl pokalbio su mokiniu vedimo eigos, galimų susitarimų problemai išspręsti, tinkamiausios skatinimo sistemos mokiniui/ugdytiniui;

6.4. Mokytojas kalbasi su mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais), aptaria galimus mokinio/ugdytinio netinkamo elgesio įveikimo būdus, susitaria dėl jų įgyvendinimo ir mokinio/ugdytinio skatinimo patyrus sėkmę.

III. MOKINIŲ SKATINIMO FORMOS / PRIEMONĖS

7. Pozityvus elgesio skatinimo formos (3 priedas):

7.1. socialinės (žodinės, neverbalinės);

7.2. privilegijos (veiklos, laisvalaikis, pertraukėlės);

7.3. apdovanojimai (lipdukai ar kitos materialinės vertybės, bilietai);

7.4. asmeniškai siūlomos veiklos, atsižvelgiant į asmeninį interesą (naudojimas kompiuteriu, laikas specialioje aplinkoje ar privilegijuotas darbas);

7.5. paremtos sensorine sistema (vizualinės, taktilinės, auditorinės, gustatorinės, olfaktorinės, vestibuliarinės, proprioceptinės).

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

8. Su mokyklos Mokinių/ugdytinių pozityvaus elgesio užtikrinimo tvarkos aprašu mokinių tėvai supažindinami per tėvų susirinkimą ir mokyklos elektroninėje svetainėje.

9. Mokinių/ugdytinių pozityvaus elgesio užtikrinimo tvarkos aprašo pakeitimai ar papildymai tvirtinami mokyklos direktoriaus įsakymu.

LYGMENYS	SKATINIMO PRIEMONĖ	SKATINIMO KRITERIJUS	UŽ SKATINIMĄ ATSAKINGAS ASMUO	SKATINIMO PERIODIŠKUMAS
<i>Individualus lygmuo</i>	Individualus pagyrimas (žodžiu arba el. dienyne)	Pastebima asmeninė pažanga, pastangos pamokoje, aktyvus dalyvavimas veiklose	Klasės vadovas, dalykų mokytojai	Nuolat, po pastebėto elgesio
	Papildomos veiklos pasirinkimas (pvz., kūrybinė ar praktinė užduotis)	Mokinys rodo iniciatyvą, atsakingai atlieka užduotis, laikosi susitarimų	Klasės vadovas, dalykų mokytojai	Esant poreikiui
	Simbolinis paskatinimas (lipdukas, ženklelis, padėka)	Nuoseklus teigiamas elgesys, draugiškumas, pagalba kitiems	Klasės vadovas, dalykų mokytojai	Kartą per savaitę
	Asmeninis įvertinimas el. dienyne (pagyrimas)	Klasėje siektinas ir motyvuojantis kitus, kriterijus.	Klasės vadovas, dalykų mokytojai	Nuolat, po pastebėto elgesio
	Kūrybinė laisvė (pasirinkti užduoties formą)	Originalumas, iniciatyvumas, motyvacija	Klasės vadovas, dalykų mokytojai	Nuolat, po pastebėto elgesio
	Pasitikėjimo suteikimas (pvz., atsakingos užduotys)	Atsakingas elgesys, savarankiškumas	Klasės vadovas, dalykų mokytojai	Esant poreikiui, galimybėms
<i>Klasės lygmuo</i>	Viešas pagyrimas klasėje	Aktyvus dalyvavimas pamokose, bendradarbiavimas su klasės draugais	Klasės vadovas, dalykų mokytojai	Kartą per savaitę
	Klasės paskatinimas (pvz., papildoma veikla, filmas, edukacija, išvyka ar pan.)	Klasė laikosi susitarimų, geras lankomumas, drausmingas elgesys	Klasės vadovas	Kartą per mėnesį ar ketvirtį - pasirinktinai
	Klasės įvertinimas (pvz., „Mėnesio klasė“)	Bendras klasės progresas, iniciatyvos, dalyvavimas veiklose	Administracija	Kartą per mėnesį
<i>Mokyklos lygmuo</i>	Padėkos raštai/diplomai	Aukšti mokymosi rezultatai, aktyvus dalyvavimas mokyklos veiklose	Mokyklos vadovas	Mokslo metų pabaigoje
	Apdovanojimai ar prizai, popietė su administracija	Pasiekimai konkursuose, projektuose, sporto ar kultūrinėje veikloje	Administracija	Po pasiekimo
	Socialinių veiklų įvertinimas	Pagalba bendruomenei, aktyvus, savanoriškas įsitraukimas į bendras mokykloje organizuojamas veiklas, renginius	Administracija	Mokslo metų pabaigoje
	Mokinių įtraukimas į sprendimų priėmimą (pvz., taryba)	Atsakingas dalyvavimas mokyklos veikloje	Administracija	Nuolat
	Metinis įvertinimas (pvz., nominacijos)	Lyderystė, nuoseklus geras elgesys, iniciatyvumas, bendruomeniškumas	Administracija	Kartą per metus

POZITYVŪS NETINKAMO ELGESIO STABDYMO METODAI

Mokinio/ugdytinio netinkamą elgesį galima stabdyti šiais metodais:

- Stabdymas žodžiu, išlaikant ramų toną (pvz. Stop);
- Dėmesio nukreipimas (pvz. pakeisti pokalbio temą);
- Staigus stimulo pakeitimas (pvz. daryti kažką netikėto, kas nukreiptų mokinių dėmesį);
- Nukreipimas/peradresavimas (pvz.: plėšyk popierių);
- Komunikacijos palengvinimas (pvz. paklausti Ko tu nori? Kaip tau padėti? Parodyk man. Tu nori išeiti?);
- Priminimas apie paskatinimą (jei vaikas bendradarbiauja ir turite susitarimą);
- Nusiramavimo technikos (veikia tik tada, kai nėra pykčio piko);
- Alternatyvios komunikacijos priemonių naudojimas;
- Tikimybių žemėlapis ir kt.;
- Socialinė istorija;
- Video modelingas.

Skatinimo priemonių pavyzdžiai

Socialiniai paskatinimai
<p>žodiniai Žodinis pagyrimas, pozityvaus elgesio, kai tik jis pasireiškia, įvardinimas, žodinė padėka.</p> <p>neverbaliniai gestai (pvz., duok penkis, pakeltas nykštys, rankos paspaudimas), veido išraiškos parodymas (pvz., mirksėjimas, šypsena, galvos purtymas), garso efektai (sukuriami suaugusiojo) (pvz., dainavimas, švilpimas, juokas/kikenimas).</p> <p>rašto įrašas el. dienyne, SMS žinutė tėvams (globėjams, rūpintojams), mokiniui/ugdytiniui, komentaras el. dienyne tėvams (globėjams, rūpintojams), mokiniui/ugdytiniui, gauti žetonai, padėkos raštas, „Žvaigždžių siena“ su mokinių/ugdytinių vardais.</p>
Privilegijos
<p>Darbo pabaiga 5 minutėmis anksčiau, pertrauka tarp užduočių, neduoti namų darbų, medžiagos surinkimas iš mokinių/ugdytinių, išdalinimas mokiniams/ugdytiniams, pasėdėti mokytojo kėdėje, būti mokytojo padėjėju, pasirinkti sėdėjimo vietą, papildoma pertrauka (su kita klase), asmeninis laikas su suaugusiuoju (pvz., pietauti su mokytoju), naudotis klasės/grupės IT, pasirinkti klasės/grupės draugą komandiniam darbui, parinkti penktadienio filmą, galimybė rinktis/parinkti klasės/grupės veiklą iš sąrašo, būti mokytoju, papasakoti anekdotą klasei/grupei, įjungti/išjungti šviesas, laikas sensoriniame kambaryje, aplankyti ypatingą žmogų, aplankyti kitą klasę/grupę, naudotis kūno pagalve/pasunkinta antklode, purkšti skystį.</p>
Apdovanojimai
<p>Lipdukai, balionai, vaizdo įrašai, laikraščiai, knygos, blizgučiai, plastikiniai žaislai, žaislai su siurbtukais, karoliukai, žaidimų figūrėlės (gyvūnai, žmonės, maistas), fidget žaislai, disko kamuoliai, vėjo sukami žaislai, pupų maišeliai, kaladėlės, mašinėlės, traukiniai, kortos, komiksai, kaspinas, juostelės, yo-yo, akmenėliai.</p>

Asmeniškai siūlomos veiklos

Kompiuterio laikas, žaidimas su bendraamžiais, pasiklausyti muzikos, eiti pas pagalbos specialistą, nurožti mokytojo pieštukus, pagalba jaunesniems mokiniams/ugdytiniams, maitinti klasės/grupės gyvūnėlį, kelionė po patalpas, klasės/grupės vakarėlis, kalbėtis telefonu, bibliotekos laikas, žaisti slėpynes, bėgimas lauke, šokiai, fotografuoti, balionų pūtimas, vandens žaidimai, slėpynės su antklode, persirengti, vaidmenų žaidimas, paveikslų, žurnalų žiūrėjimas, muilo burbulų pūtimas, klasės skelbimų lentos dekoravimas.

Priemonės, paremtos sensorine sistema

Vizualinės: Piešti ant lentos, piešimas, tapymas, lavos lempa, optinio pluošto lempa, skysčio laikmačiai, šviečiantys žaislai, sniego rutuliai, disko kamuolys, mažas ventiliatorius, kaleidoskopas

Taktilinės: Nugaros kasymas, masažas, apkabinimas, kutenimas, stiprus tam tikrų kūno vietų spaudimas, žaidimas kamuoliuku, plojimas rankomis, teplojimas pirštais, putomis, žaidimas plastelinu, šlykštuku, sukami nerimui mažinti skirti žaislai, spaudžiami žaislai, silpni ranka/lipnūs žaislai, terapinė plastilino masė, lankstūs žaislai, kinetinis smėlis, spaudimo kamuoliukas, susukami žaislai, spagečių kamuoliukas, pirštinė, gleivės (slime), silly putty (minkoma masė), smėlio dėžė/žaidimas su ryžiais/kruopomis, plaukų šukavimas.

Auditorinės: Triukšmo skleidėjai, lietaus lazda, lūpinė armonikėlė, švilpukas, žaisliniai instrumentai, barškutis, kikenantis barškutis, burbulinė plėvelė, lipni juosta („Velcro“), užtrauktukai, metalinis sukamas vilkelis ant kieto paviršiaus.

Gustatorinės (skonio): Sveiki užkandžiai, atsigerti vandens, saldainiai, guminukai, čiulpinukai, šokoladas, šokolado drožlės, žemės riešutų sviesto drožlės, sausainiai, želė pupelės, gyvūnų formos krekeriai, pyragas, šaldyti saldainiai, šaldyti ledai, zefyrai, vaisiai: mandarinai, bananai, vynuogės, obuoliai, sultys, soda, šokolado pienas, kieti užkandžiai: traškučiai, krekeriai, riešutai, dešra, minkšti užkandžiai: jogurtas, pudingas, sūris.

Olfaktorinės (uoslės): Rankų kremas, uostyti malonų kvapą, uostyti mokiniui svarbų, asocijuojantį kvapą.

Vestibuliarinės: Nuspėjami/sutarti žaidimo/veiklos modeliai (pvz., važiavimas lėktuvu (ant suaugusiojo), žirgų jojimas (ant suaugusiojo), važiavimas ant suaugusiojo nugaros), sukimasis ore, kėdėje, suptis, kūno kojinė, fizinė veikla (Šokinėjimo lynas, lipimas, Vaikščiojimas, Žaidimai lauke, Pasivažinėjimai dviračiu, vežimėliu)

Proprioceptinės (kūno judesio): svorio pojūčio suteikimas (ropoti, daryti atsispaudimus, nešioti pasunkintas priemones), pasipriešinimo pojūčio suteikimas (traukti, stumti sieną), svorio kilnojimas, bėgimas vietoje, šokinėjimas ant kamuolio, stiprūs suspaudimai (apsikabinimai, streso kamuoliuko naudojimas), laipiojimas sienele/lynais, svertinio kamuolio metimas/gaudymas, šliaužimo kliūčių ruožas, virvės vilkimas, gulėjimas ant pilvo virš mankštos kamuolio ir svorio nešimas per rankas, stalų šluostymas, grindų valymas, nešioti krūvas knygų, nešioti kuprinę su sunkiu daiktu, burbulų pūtimas, gerti per šiaudelį, maisto ar atitinkamo daikto kramtymas pvz. kramtomas vamzdelis, groti pučiamuoju instrumentu, „Sumuštinių žaidimas“: mokinys guli ant kilimėlio, o ant jo uždedamas kitas kilimėlis, Garų volas: mokinys guli ant pilvo, o mankštos kamuoliukas verčiamas per nugarą.